

ŠIAULIŲ SIMONO DAUKANTO GIMNAZIJA

SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Simono Daukanto gimnazijos (toliau – Gimnazija) smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas (toliau - Aprašas) parengtas vadovaujantis:

1.1. „Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis“, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190;

1.2. Švietimo įstatymo Nr. I-1489 1, 2, 19, 23, 43, 47, 49, 56, 58, 59 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 23¹, 23² straipsniais, patvirtintais Lietuvos Respublikos vyriausybės 2016 m. spalio 18 d. įsakymu Nr. XII-2685.

2. Tvarkos aprašo paskirtis – padėti Gimnazijai užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi.

3. Tvarroje nustatomos prevencinės ir intervencinės priemonės, reikalingos saugiai nuo smurto ir patyčių aplinkai užtikrinti Gimnazijoje.

4. Tvarkos aprašo tikslas - siekiant ugdyti pozityvų vaiko elgesį ir sukurti draugišką ir saugią atmosferą, nustatyti, kokius veiksmus atlikti individualiu, klasės, Gimnazijos ir šeimos lygmeniu.

5. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

5.1. operatyvumo - į patyčias/smurta būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

5.2. visuotinum - kiekvienas Gimnazijos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie patyčias, turi reaguoti ir jas stabdyti;

5.3. veiksmingumo - veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančių, nuo besityčiojančių ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų. Kiekvienas Gimnazijos bendruomenės narys turi mokėti tinkamai reaguoti patyčių situacijoje.

6. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

6.1. **patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

6.1.1. **žodinės patyčios**: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

6.1.2. **fizinės patyčios**: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

6.1.3. **socialinės patyčios**: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

6.1.5. **elektroninės patyčios**: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

6.2. **patyčias patiriantis vaikas** – mokinys, iš kurio yra tyčiojamasi;

6.3. **besityčiojantysis** – mokinys ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;

6.4. **patyčias patiriantis suaugęs** – administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys(-iai);

6.5. **patyčių stebėtojas** – mokinys, matantis ar žinantis apie patyčias;

6.6. **patyčių prevencija** – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti imantis gimnazijos bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių;

6.7. **patyčių intervencija** – visuma priemonių, taikomų visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus);

6.8. **patyčių prevencijos ir intervencijos stebėsena** – patyčių situacijos gimnazijoje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

II SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA GIMNAZIJOJE

7. Gimnazijos direktorius yra atsakingas už šio tvarkos aprašo vykdymą.

8. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja neformaliojo ugdymo ir pagalbos skyriaus vedėjas, socialinis pedagogas, kurie kasmet:

8.1. inicijuoja gimnazijos bendruomenės narių apklausą ir apibendrina jos rezultatus;

8.2. atlieka gimnazijoje fiksuotų pranešimų apie smurtą ir patyčias analizę;

8.3. remdamiesi apklausos ir pranešimų apie smurtą ir patyčias analizės duomenimis, rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

8.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį vaiko gerovės komisijos posėdyje;

8.5. teikia siūlymus Gimnazijos direktoriui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo Gimnazijoje;

8.6. atlieka kitus Gimnazijos patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkoje numatytus veiksmus.

9. Klasių vadovai kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja vaiko gerovės komisijos pirmininką apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu ir patyčiomis.

III SKYRIUS

REAGAVIMO Į SMURTĄ IR PATYČIAS PROCEDŪROS

10. Gimnazijoje visi darbuotojai privalo reaguoti į smurtą ir patyčias nepriklausomai nuo smurto ir patyčių formos, turinio, lyties, amžiaus, socialinio statuso, religinės ar tautinės priklausomybės ar kitų asmens ypatybių.

11. Gimnazijos bendruomenės narių veiksmai įtarus, pastebėjus ar patyrus smurtą ir patyčias Gimnazijoje:

11.1. Mokinio veiksmai įtarus, pastebėjus ar patyrus smurtą ir patyčias:

11.1.1. mokinys, įtaręs, pastebėjęs smurtą ir patyčias, nedelsdamas praneša klasės auklėtojui arba socialiniam pedagogui. Jei jų neranda, informaciją apie pastebėtą smurtą ir patyčias palieka raštinėje, užpildydamas įvykio fiksavimo formą (1 priedas);

11.1.2. jei mokinys pastebi smurtą ir patyčias pertraukų metu, nedelsdamas informuoja apie tai budintį mokytoją. Jei jų neranda, informaciją apie pastebėtą smurtą ir patyčias palieka raštinėje, užpildydamas įvykio fiksavimo formą (1 priedas);

11.1.3. patyręs smurtą mokinys apie tai nedelsdamas informuoja Gimnazijos direktorių: atvykęs į raštinę užpildo įvykio fiksavimo formą (1 priedas). Jei mokinys dėl pateisinamų priežasčių negali to padaryti, tai apie įvykį informuoja Gimnazijos direktorių pirmąją po patirto smurto atvykimo į Gimnaziją dieną.

11.1.4. patyręs smurtą mokinys, negalintis tuoj pat informuoti apie įvykį, el. dienyne siunčia el. žinutę ir teikia informaciją Gimnazijos direktoriui arba klasės auklėtojui.

11.1.5. patyręs patyčias mokinys nedelsdamas apie tai informuoja klasės auklėtoją žodžiu arba el. dienyne pasiūsdamas jam el. žinutę. Jei dėl objektyvių priežasčių mokinys to negali padaryti tuoj po įvykio, tai apie įvykį informuoja klasės auklėtoją pirmąją po patirtų patyčių atvykimo į Gimnaziją dieną. Nesant klasės auklėtojo mokinys atvyksta į raštinę ir apie patyčias užpildo įvykio fiksavimo formą (1 priedas).

11.2. Mokytojo, švietimo pagalbos specialistų veiksmai įtarus, pastebėjus ar patyrus smurtą ir patyčias:

11.2.1. mokytojas, švietimo pagalbos specialistas, įtaręs, pastebėjęs patyčias tarp mokinių, nedelsdamas jas sustabdo ir informuoja klasės auklėtoją apie patyčių atvejį el. žinute arba raštu (1 priedas);

11.2.2. mokytojas, švietimo pagalbos specialistas, pastebėjęs smurtą tarp mokinių tuoj jį sustabdo ir, jei yra galimybė, jo dalyvius nuveda pas direktorių. Jei smurto įvykyje dalyvavę mokiniai nevykdo mokytojo reikalavimų, tada apie įvykį nedelsiant pranešama raštu (1 priedas);

11.2.3. mokytojai, švietimo pagalbos specialistai, patyrę smurtą ar patyčias, apie tai informuoja direktorių el. žinute arba užpildo formą (2 priedas). Apie patirtas patyčias arba smurtą informuoja nedelsdami. Jei dėl objektyvių priežasčių to padaryti negalima, tai informaciją apie įvykį reikia pateikti pirmąją po patirtų patyčių arba smurto atvykimo į Gimnaziją dieną.

11.3. Gimnazijos darbuotojo veiksmai įtarus, pastebėjus ar patyrus smurtą ir patyčias:

11.3.1. darbuotojas, įtaręs, pastebėjęs patyčias tarp mokinių, jas sustabdo ir informuoja direktorių apie patyčių atvejį el. žinute arba raštu (1 priedas);

11.3.2. darbuotojas, pastebėjęs smurtą tarp mokinių, tuoj jį sustabdo ir, jei yra galimybė, jo dalyvius nuveda pas direktorių. Jei smurto įvykyje dalyvavę mokiniai nevykdo darbuotojo reikalavimų, tada apie įvykį nedelsiant pranešama raštu (1 priedas);

11.3.3. darbuotojas, patyręs smurtą ar patyčias, apie tai informuoja direktorių el. žinute arba raštu (2 priedas). Apie patirtas patyčias arba smurtą informuoja nedelsdamas. Jei dėl objektyvių priežasčių to padaryti negalima, tai informaciją apie įvykį reikia pateikti pirmąją po patirtų patyčių arba smurto atvykimo į Gimnaziją dieną.

12. Gimnazijos bendruomenės narių veiksmai gavus informaciją apie pastebėtas ar patirtas patyčias bei smurtą:

12.1. Klasės auklėtojo veiksmai gavus informaciją apie pastebėtas ar patirtas patyčias bei smurtą:

12.1.1. klasės auklėtojas, gavęs žodinę, rašytinę informaciją apie įtariamas ar pastebėtas patyčias tarp jo ugdytinių, vykdo šiuos veiksmus:

12.1.1.1. vykdo įtartų ar pastebėtų patyčių atvejų tyrimą;

12.1.1.2. informuoja įtartų ar pastebėtų patyčių įvykyje dalyvavusių mokinių tėvus;

12.1.1.3. raštu arba el. dienyne užfiksuoja apie įtartų ar pastebėtų patyčių atvejus;

12.1.1.4. siekdamas išvengti panašių įvykių, numato priemones, kurias planuoja taikyti klasei ir patyčių atvejyje dalyvavusiems mokiniams;

12.1.1.5. visi veiksmai, nurodyti 12.1.1.1 – 12.1.1.4. punktuose, turi būti atlikti 5 darbo dienų laikotarpyje.

12.1.2. Klasės auklėtojas, gavęs žodinę, rašytinę informaciją apie pastebėtą smurto tarp jo ugdytinių atveją, vykdo šiuos veiksmus:

12.1.2.1. nedelsdamas informuoja direktorių el. žinute arba ir raštu (1 priedas);

12.1.2.2. dalyvauja smurto atvejo tyrimo procese;

12.1.2.3. direktoriaus įpareigotas informuoja tėvus mokinių, kurie dalyvavo smurto atvejyje;

12.1.2.4. ne vėliau kaip penkių dienų laikotarpyje parengia priemonių planą siekiant išvengti panašių įvykių.

12.2. Mokytojų, švietimo pagalbos specialistų, darbuotojų veiksmai gavus informaciją apie įtariamas, pastebėtas patyčias ar smurtą:

12.2.1. mokytojai, švietimo pagalbos specialistai, darbuotojai, gavę informaciją apie įtariamas, pastebėtas patyčias ar smurtą nedelsdami el. žinute, raštu (1 priedas) informuoja direktorių;

12.2.2. mokytojai, švietimo pagalbos specialistai, darbuotojai, informavę apie įtariamas, pastebėtas patyčias ar smurtą, dalyvauja jų tyrimo procese.

12.3. Gimnazijos direktoriaus veiksmai gavus informaciją apie įtartas, pastebėtas ar patirtas patyčias ir smurtą:

12.3.1. Gimnazijos direktoriaus veiksmai gavus informaciją apie įtartas, pastebėtas ar patirtas patyčias tarp mokinių:

12.3.1.1. nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, vykdo patyčių įvykio tyrimą;

12.3.1.2. skiria nuobaudas patyčių organizatoriams;

12.3.1.3. nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, pats (arba įpareigoja klasės auklėtoją, socialinį pedagogą) informuoja mokinių, kurie dalyvavo patyčių atvejyje, tėvus;

12.3.1.4. įpareigoja neformaliojo ugdymo ir pagalbos skyriaus vedėją inicijuoti priemonių plano darbui su patyčių atvejyje dalyvavusiais mokiniais parengimą, jo vykdymą bei priežiūrą. Priemonių planą parengti ne vėliau kaip per penkias darbo dienas;

12.3.1.5. įpareigoja neformaliojo ugdymo ir pagalbos skyriaus vedėją fiksuoti patyčių atvejus ir kas mėnesį pateikti patyčių dinamikos analizę (3 priedas).

12.3.2. Gimnazijos direktoriaus veiksmai gavus informaciją apie smurtavimo atvejus arba kai smurtą patiria mokiniai:

12.3.2.1. nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, vykdo smurtavimo arba patirto smurto atvejo tyrimą;

12.3.2.2. įvertinęs padėtį, nedelsdamas organizuoja medicininės pagalbos suteikimą smurtautojui ar smurtą patyrusiam mokiniui;

12.3.2.3. įvertinęs smurto laipsnį, nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, dėl smurto atvejo tyrimo gali kreiptis į policiją;

12.3.2.4. skirai nuobaudas smurtautojams;

12.3.2.5. nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, pats (arba įpareigoja klasės auklėtoją, socialinį pedagogą) informuoja mokinių, kurie dalyvavo smurtavo atvejuje ar patyrė smurtą, tėvus;

12.3.2.6. nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, informuoja Šiaulių m. vaiko teisių apsaugos tarnybą;

12.2.3.7. nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, suteikia psichologinę pagalbą smurtautojams ir smurtą ar patyčias patyrusiems mokiniams. Apie psichologinės pagalbos suteikimą informuoja tėvus;

12.2.3.8. įpareigoja neformaliojo ugdymo ir pagalbos skyriaus vedėją inicijuoti priemonių plano darbui su smurto atvejuje dalyvavusiais mokiniams parengimą. Įpareigoja atlikti plano vykdymo priežiūrą. Priemonių planą parengti ne vėliau kaip per penkias darbo dienas;

12.2.3.9. įpareigoja neformaliojo ugdymo ir pagalbos skyriaus vedėją fiksuoti smurto atvejus ir kas mėnesį pateikti smurto dinamikos analizę (3 priedas).

12.3.2. Gimnazijos direktoriaus veiksmai gavus informaciją apie smurtavimo arba darbuotojų patiriamą smurtą:

12.3.2.1. nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, vykdo smurtavimo arba patirto smurto atvejo tyrimą;

12.3.2.2. nedelsdamas įvertina padėtį ir organizuoja medicininės pagalbos suteikimą smurtautojui ar smurtą patyrusiam asmeniui;

12.3.2.3. skiria nuobaudas smurtautojams;

12.3.2.4. nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, suteikti psichologinę pagalbą smurtavusiems ir smurtą patyrusiems darbuotojams. Apie psichologinės pagalbos suteikimą informuoja darbuotojus;

12.3.2.5. nedelsdamas įvertina smurto laipsnį, ne vėliau kaip kitą darbo dieną dėl smurto atvejo tyrimo gali kreiptis į policiją;

12.3.2.6. įpareigoja direktoriaus pavaduotoją ugdymui inicijuoti priemonių plano darbui su smurto atvejuje dalyvavusiais darbuotojais parengimą. Įpareigoja atlikti plano vykdymo priežiūrą. Priemonių planą parengti ne vėliau kaip per penkias darbo dienas;

12.3.2.7. įpareigoja direktoriaus pavaduotoją ugdymui fiksuoti smurto atvejus ir kas mėnesį pateikti smurto dinamikos analizę (3 priedas).

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

13. Gimnazijos bendruomenės nariai pasirašytinai supažindinami su nustatyta smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos tvarka. Tvarka skelbiamas gimnazijos interneto svetainėje.

14. Ne rečiau kaip kartą per mokslo metus Gimnazijoje organizuojamas tyrimas dėl patyčių ir smurto atvejų. Su tyrimo duomenimis supažindinama visa Gimnazijos bendruomenė.

15. Pedagoginiai darbuotojai ne rečiau kaip kartą per ketverius metus tobulina kvalifikaciją mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje, taip pat tobulina asmenines socialines ir emocines kompetencijas.

16. Gimnazijos administracija, klasių auklėtojai, švietimo pagalbos pedagogai sistemingai vykdo tėvų konsultavimą ir informavimą patyčių ir smurto prevencijos, saugios aplinkos Gimnazijoje kūrimo klausimais.

17. Gimnazijoje kuriama mokymo(-si) aplinka, palanki asmenybės ūgčiai, kuriama pozityvūs, tarpusavio pagarba, parama ir pasitikėjimu, bendromis vertybėmis grįsti santykiai,

puoselėjamos mokinių stiprybės ir galios, skatinami ir stiprinami bendrumo, tapatumo ir priklausymo Gimnazijos bendruomenei jausmai.

Šiaulių Simono Daukanto gimnazijos
 Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos
 vykdymo tvarkos aprašo
1 Priedas

Pranešimas apie įtartą, pastebėtą ar patirtą smurtą ir patyčias

Data	Vieta	Įvykio lygmuo (pabraukti)	Įvykis (pabraukti)	Kaltininkų vardai, pavardės, klasės	Nukentėjusiųjų vardai, pavardės, klasės
		Įtartas Pastebėtas Patirtas	Patyčios Smurtas		

.....
 Informaciją pateikusio asmens vardas, pavardė, klasė arba pareigos, parašas

Šiaulių Simono Daukanto gimnazijos
Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos
vykdymo tvarkos aprašo
2 Priedas

.....
(vardas, pavardė)

.....
(pareigos)

Simono Daukanto gimnazijos
Direktoriui Vytautui Kantauskui

PRANEŠIMAS

DĖL PASTEBĖTO/ PATIRTO SMURTO

.....
(data)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
(vardas, pavardė, parašas)

Šiaulių Simono Daukanto gimnazijos
Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos
vykdymo tvarkos aprašo

3 Priedas

SIMONO DAUKANTO GIMNAZIJA
ĮTARTŲ, PASTEBĖTŲ AR PATIRTŲ PATYČIŲ IR SMUTO
ATVEJŲ SUVESTINĖ

Eil. Nr.	Data	Atvejo lygmuo	Atvejis	Kaltininkai	Nukentėjusieji	Taikytos priemonės	Rezultatas
